

TIETOSUOJA- LAINSÄÄDÄNTÖ

2021

ALMA TALENT

HELSINKI 2021

Lainsäädäntöä on seurattu säädöskokoelman numeroon 452/2021 (julkaisupäivä 4.6.2021) saakka.

Julkaisija ja kustantaja:
Alma Talent Oy

ISBN: 978-952-14-4519-4

BALTO print, Liettua 2021

Tietosuojalainsäädäntö 2021 -eripainoksen ovat toimittaneet *Jukka Lång* ja *Tia Tuominen*. Asianajaja, CIPP/E *Jukka Lång* on osakkaana asianajotoimisto Dittmar & Indreniuksella, jossa hän johtaa tietosuojaja-, markkinointi- ja kuluttajaoikeuspraktiikkaa. *Tia Tuominen* työskentelee sisäilmpäällikkönä Suomen Laki -toimituksessa.

Suomen Laki I, Suomen Laki II, Suomen Laki III ja Verolait sekä sisarteokset Finlands Lag ja Skatteförfattningarna ja eripainokset eri julkaisu-uodossaan muodostavat Suomen Laki -teosperheen. Teokset perustuvat yhteiseen Suomen Laki -tietokantaan, jota toimitetaan, ylläpidetään ja kehitetään Alma Talentin Suomen Laki -toimituksessa. Teoksia toimittavat oikeustieteen kandidaatti, filosofian maisteri *Kristiina Kahri*, oikeustieteen maisteri *Tuomas Kokkonen*, oikeustieteen maisteri *Carina Käla* sekä oikeustieteen maisteri *Tia Tuominen*.

Eripainoksen säädöksillä on vastaavat tunnukset (signumit) kuin muissakin Suomen Laki -teoksissa. Säädösten tunnuksia käytetään viitteissä. Eripainoksessa on viittauksia myös sellaisiin Suomen Laki I-III:ssa ja Verolaeissa esiintyviin säädöksiin, joita ei ole otettu tähän kirjaan. Tämän tarkoitus on auttaa lukijaa tarvittaessa löytämään yhteydet myös sellaiseen sääntelyyn, joka ei ole mukana tässä kokonaisuudessa tarkoituksenmukaisuussyistä. Jos säädös kuitenkin esiintyy vain viitteissä, mainitaan ainoastaan säädöksen nimike, antopäivä ja säädöskokoelma-numero. Tiedonhakua helpottaa se, että tässä eripainoksessa on käytetty sivunumeroitua asiasanaluetteloa.

Lainsäädäntöä on seurattu säädöskokoelman numeroon 452/2021 (julkaisupäivä 4.6.2021) asti.

Säädösten muutokset on osoitettu seuraavasti: jos koko pykälä on muuttunut (tai on lisätty uusi pykälä), muutoksen (tai lisäyksen) antopäivä ja säädöskokoelma-numero on merkitty sulkuihin pykälän alkuun heti pykälämerkin jälkeen. Jos pykälän momentti tai kohta on muuttunut (tai on lisätty uusi momentti tai kohta), vastaavat tiedot ovat muuttuneet (tai lisätyn) momentin tai kohdan lopussa. Kun luvun tai pykälän otsikko on muutettu, merkintä on otsikon jäljessä.

ALMA TALENT

Palautteet:
 puhelin 020 442 4100/Suomen Laki -toimitus
 sähköposti suomenlaki.palaute@almamedia.fi
 Internet shop.almatalent.fi
 suomenlaki.almatalent.fi
 postiosoite Alma Talent
 Suomen Laki
 PL 920
 00101 HELSINKI

LUKIJALLE

Tämä Tietosuojalainsäädäntö 2021 on Suomen Laki -teossarjan kaikkien aikojen kolmas Suomessa voimassa olevan tietosuoja- ja informaatio-oikeudellisen sääntelyn yhteen kokoava lakikirja. Vertailu edellisiin Tietosuojalainsäädäntö-eripainoksiin (vuosilta 2016 ja 2019) antaa perusteen nostaa aivan ensiksi esille muutaman kantavan lähtökohdan teokselle ajatelluista tarkoituksista.

Ensiksi keskeisimpänä tavoitteena on ollut saattaa alan lainsäädäntöä käytännön työssään tarvitsevien käyttöön kattava ja tehokas työkalu lain soveltamiseksi ja kokonaisuuksien sekä niiden välisten yhteyksien hahmottamiseksi. Uskon, että niin painetulla kirjalla kuin sitä helpposti tukevilla ja täydentävillä sähköisillä aineistoilla on tätä tarkoitusta varten omat, toisiaan täydentävät hyötynsä. Painettu lakikirja, valikoidulla ja järjestetyllä sisällöllään, saattaa itseasiassa kyetä tarjoamaan käyttäjälleen ja jo selailijalleen aidosti sähköisellä alustalla saatavissa olevien säädösten massaa paremman ymmärryksen sekä välittömästi olennaisesta että myös mahdollisesti relevantista sääntelystä. Toivon, että Tietosuojalainsäädäntö 2021 -teos auttaisi käyttäjiään hahmottamaan tietojen käsittelyn kannalta merkityksellisen lainsäädännön moninaiset ulottuvuudet ja auttaisi ymmärtämään – osin reuna-alueidenkin – erityissääntelyn laaja-alaisuuden.

Toinen teoksen keskeinen tavoite liittyy oikeusjärjestyksen kehityksen hahmottamiseen ja tarkasteluun. Tämän kolmannen Tietosuojalainsäädäntö-eripainoksen ilmestyessä alan keskeisin säädös, Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus on ehtinyt olla sovellettavaa oikeutta kolmen vuoden ajan. Siinä missä vuoden 2019 syksyllä ilmestynyttä edellistä painosta leimasi valtava määrä uutta ja uudistunutta sääntelyä, nyt on todettavissa, että tietosuojasääntelyn ulottuvuudet ovat ainakin toistaiseksi löytäneet uomansa ja, vaikka sääntely on jatkanut verrattain nopeaa uudistumistaan, ei muutos ole jatkunut vastaavalla kokonaan uusien lakien käyttöönottona. Käsitykseni on, että alan lainsäädäntökehitys on eräänlaisessa väliaikaisessa suvantovaiheessa, mikä antaa perusteita myös tehtyjen sääntelyratkaisujen arvioinnille ja soveltamiskäytännön kokoamiselle.

Nykyinen oikeuskansleri Tuomas Pöysti kirjoitti viisitoista vuotta sitten oikeustieteen tutkijan roolissaan tietosuojasääntelyä leimaavasta oikeudellisen tiedon niukkuudesta ja sääntelykierteestä.¹ Erityislainsäädännön laajuus ja yhteensopimattomuus ovat realisoineet lainsäädäntöriskin, jossa yleis- ja erityislainsäädännön selkeyden ja havainnollisuuden puute sekä oikeuden hajoaminen liian laajasti eri erityislakeihin aiheuttavat haasteen niin oikeuden soveltamiselle kuin henkilötietojen suojan toteutumiselle. Nämä Pöystin tuolloin esittämät ajatukset ovat nähdäkseni edelleen hyvin relevantteja. Euroopan unionin tietosuojauudistus ja sen seurauksena voimaan saatettu merkitykseltään mittava tietosuoja-asetus eivät ole – ainakaan vielä toistaiseksi – tuoneet mukanaan siinä määrin suurta sääntelykentän mullistusta kuin uudistuksen myötä kaavailtiin ja koettiin tarpeelliseksi tapahtuvan.² Kansallista erityissäänte-

1. Tuomas Pöysti: Oikeudellisen tiedon niukkuus ja henkilötietojen suoja. Teoksessa *Syntymästä kuolemaan, oikeudesta informaatioon. Ahti Saarenpää 60 vuotta*. Suomalaisen Lakimiesyhdistys. Helsinki 2006.

2. Ks. erit. *EU:n yleisen tietosuojasäätelyn täytäntöönpanotyöryhmän (TATTI) mietintö*. Oikeusministeriö 2017.

lyä ei ole purettu eikä virtaviivaistettu. Monien vanhojen ja vain pintapuolisesti uudistettujen toimialakohtaisten normistojen yhteensopivuus osana uutta yleissääntelyä on käytännön soveltamistyössä koettu heikoksi tai jopa mahdollisesti olevan ristiriidassa velvoittavan EU-asetuksen kanssa, kuten keväällä 2021 Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa työelämän tietosuojasääntelystä väitellyt OTT Mia Eklund väitöstutkimuksessaan kansallisen työelämän tietosuojalain kohdalla osoitti.¹

Samanaikaisesti tämän lakikirjan sisältö muodostaa digitaalisen yhteiskunnan rakentamisen normiperustan. Tulevaisuuden informaatioyhteiskunnan suuntaviivat ja lähtökohdat on kirjoitettu tämän lainsäädännön linjauksiin ja ne vaikuttavat – vaikka keskeneräisinä ja epätäydellisinäkin – kaikkeen uuden liiketoiminnan rakentamiseen, hallinnon kehittämiseen sekä yksilöiden omiin tietoihin liittyvien oikeuksien käyttämiseen. Tämä on se sääntelyympäristö, jossa työssään tietosuoja ja henkilötietojen käsittelyä eri aloilla toteuttavat käytännön ammattilaiset työskentelevät.

On ilmeistä, että EU-lähtöisen sääntelyn voimakas kehitys tuo lähitulevaisuudessa mukanaan jälleen merkittäviä lainsäädäntöuudistuksia, joiden kansallisessa implementoinnissa ja välillisessä saattamisessa osaksi kotimaista oikeusjärjestystä on tehtävä merkittävästi töitä. Ilman koherenttia kokonaiskuva, jota tämä teos omalta osaltaan pyrkii rakentamaan, ei tässä työssä ole mahdollista onnistua.

Eräs tärkeä muutos edelliseen painokseen liittyy uuden sääntelyn soveltamiskäytännön syntyyn ja EU:n tietosuojaviranomaisten ohjeiden ja suositusten kehittymiseen. Tähän Tietosuojalainsäädäntö 2021 -eripainokseen on sisällytetty omiksi kokonaisuusikseksi listat keskeisimpinä pitämistäni tietosuojavaltuutetun päätöksistä sekä Euroopan unionin tietosuoja-neuvoston suosituksista ja ohjeista. Näiden määrän olisi suonut olla jo laajempi, mutta uuden sääntelyn soveltamiskäytännön laajentuminen näyttää vaativan oman aikansa. Näiden listojen sisältämiin päätöksiin on lisäksi viitattu Suomen Laki -tietokannan toimitustyön yhteydessä tehtyjen säädöstekstiä täydentävien huomautusten muodossa.

Se, että Tietosuojalainsäädäntö 2021 -eripainos on osa Suomen oikeusjärjestyksessä instituution aseman saavuttanutta perinteistä Suomen Laki -teossarjaa, antaa selkeän lähtökohdan eri taustaisen lainsäädännön muiden yhteyksien tunnistamiselle. Säädösten tunnukset (signumit) ovat samoja, jotka ovat vakiintuneet Suomen Laki -teossarjan kokonaisuudessa. Tämän myötä tietosuojalainsäädännön läpileikkaava merkitys osana koko suomalaista lainsäädäntökenttää käy lukijalle selkeästi hahmottuvalla tavalla ilmeiseksi.

Toivon, että sekä julkisen että yksityisen sektorin tietosuoja-ammattilaiset kokisivat tämän teoksen helppokäyttöiseksi ja hyödylliseksi. Erityisenä kohderyhmänä ovat olleet organisaatioiden tietosuojavastaavat, mutta tavoitteena on ollut, että teos voisi palvella myös suurta joukkoa tietosuojasääntelyä työssään soveltavia yritysten, julkishallinnon ja asianajotoimistojen juristeja.

Esitän kiitokseni kaikille teoksen tekemiseen Suomen Laki -toimituksessa osallistuneille, erityisesti hanketta ansiokkaasti hallinnoineelle sisältöpäällikkö Tia Tuomiselle ja teoksen taitaneelle Outi Pallarille. Kiitoksen ansaitsee myös nuorempi kollegani Dittmar & Indreniuksella, Eva-Lotta Hokkonen, jonka panos viranomaiskannanottojen kartoittamisessa ja arvioimisessa kanssani oli merkittävä.

Helsingissä kesäkuun 10. päivänä 2021

Jukka Lång
asiantuntijatoimittaja

1. Mia Eklund: *Integritet och övervakning i arbetslivet – juridiska perspektiv på arbetsgivarens rätt att övervaka arbetstagare*. Helsingin yliopisto 2021.

LAKIKIRJOJEN OSASTOT

Osoitteessa suomenlaki.almatalent.fi on kaikki Suomen voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö ja säädösten vanhoja muotoja sekä keskeinen Euroopan unionin lainsäädäntö. Palvelussa on lisäksi lakien esitöitä, oikeuskäytäntöä ja oikeustieteellistä kirjallisuutta.

Suomen Laki I

Pe	PERUSTUSLAKI, IHMISOIKEUDET JA SYRJIMÄTTÖMYYS
PeEU	PERUS- JA IHMISOIKEUDET
Si	SIVIILIOIKEUS
SiEU	SIVIILIOIKEUS
Yr	YRITYSTOIMINTA
YrEU	YRITYSTOIMINTA
Ra	RAHOITUS JA VAKUUTUS
RaEU	RAHOITUS

Suomen Laki II

Vi	VIESTINTÄ, LIIKENNE JA KULJETUKSET
ViEU	VIESTINTÄ, LIIKENNE JA KULJETUKSET
Ri	RIKOSOIKEUS
RiEU	RIKOSOIKEUS
Pr	PROSESSIOIKEUS
PrEU	PROSESSIOIKEUS
Va	VALTIO-OIKEUS
VaEU	VALTIO-OIKEUS
Yh	YLEISHALLINTO-OIKEUS
YhEU	YLEISHALLINTO-OIKEUS
Ha	HALLINTOALUEET JA ITSEHALLINTO
Kv	KANSAINVÄLISET SUHTEET JA ULKOMAALAISET
KvEU	KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAISET JA TYÖVOIMAN VAPAA LIIKKUVUUS
Tu	TURVALLISUUS JA YLEINEN JÄRJESTYS
TuEU	TURVALLISUUS JA MAAHANTULO
Op	OPETUS- JA SIVISTYSTOIMI

Suomen Laki III

Ym	YMPÄRISTÖ JA ASUMINEN
YmEU	YMPÄRISTÖOIKEUS
Ma	MAASEUTUELINKEINOT
So	SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO
SoEU	SOSIAALITURVA
EI	ELÄKKEET JA TAPATURMAVAKUUTUS
EIEU	ELÄKKEET
Ty	TYÖ- JA VIRKASUHDE
TyEU	TYÖOIKEUS

Verolait

Osoitteessa suomenlaki.almatalent.fi on lisäksi osastot:

VeEU	VEROTUS
TIEU	TULLILIITTO

SISÄLLYS

	sivu		sivu
Alkulause.....	III	HENKILÖLLISYYS, PASSI-	
Lukijalle.....	V	REKISTERI JA VÄESTÖTIETO-	
Lakikirjojen osatot.....	VII	JÄRJESTELMÄ	
Sisälllys.....	IX	Si 104 Passilaki 21.7.2006/671.....	73
Lyhennyksiä.....	XV	Si 107 Henkilökorttilaki 25.8.2016/663.....	79
		Si 104_5_38 a VNA passeista ja henkilökorteista	
		15.12.2016/1167.....	84
		Ha 201 L väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja	
		väestötietoviraston varmennepalveluista	
		21.8.2009/661.....	84
		Si 121 L holhoustoimesta 7 luku	
		1.4.1999/442.....	99
		Ha 400_0_0 k L uskontokuntien jäsenregistreistä	
		21.8.1998/614.....	99
		SÄHKÖINEN TUNNISTAMINEN	
		JA ALLEKIRJOITTAMINEN	
		Si 405b L vahvasta sähköisestä tunnistamisesta	
		ja sähköisistä luottamuspalveluista	
		7.8.2009/617.....	100
		Si 405b_3_12a a VNA vahvan sähköisen	
		tunnistuspalvelun tarjoajien	
		luottamusverkostosta 10.3.2016/169 ..	111
		ViEU 100_0_c Euroopan parlamentin ja neuvoston	
		asetus (EU) N:o 910/2014 sähköisestä	
		tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin	
		liittyvistä luottamuspalveluista sisä-	
		markkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY	
		kumoamisesta (Eidas-asetus)	
		A:23.7.2014.....	112
		SÄHKÖISEN VIESTINNÄN	
		TIETOSUOJA JA SANANVAPAAUS	
		Vi 105 L sähköisen viestinnän palveluista	
		osat I, V, VI ja VII sekä 29, 29a, 32,	
		33, 35, 38, 39, 40, 42, 43, 44 ja 45 luku	
		7.11.2014/917.....	129
		Vi 108 L digitaalisten palvelujen tarjoamisesta	
		15.3.2019/306.....	164
		Vi 101 L sananvapauden käyttämisestä	
		joukkoviestinnässä 13.6.2003/460	167
		Yr 401 Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.....	171
		ViEU 101 Euroopan parlamentin ja neuvoston	
		direktiivi 2002/58/EY henkilötietojen	
		käsitteystä ja yksityisyyden suojasta	
		sähköisen viestinnän alalla (sähköisen	
		viestinnän tietosuojadirektiivi)	
		A:12.7.2002.....	172
YLEINEN TIETOSUOJA-			
SÄÄNTELY			
Si 111 Tietosuojalaki 5.12.2018/1050.....	1		
Si 111_0 Henkilötietolaki 22.4.1999/523			
(kumottu).....	5		
SiEU 108 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus			
(EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden			
suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä			
näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja			
direktiivin 95/46/EY kumoamisesta			
(yleinen tietosuoja-asetus) (ETA:n			
kannalta merkityksellinen teksti)			
A:27.4.2016.....	12		
SiEU 108_0_b Euroopan parlamentin ja neuvoston			
direktiivi 95/46/EY yksilöiden suojelusta			
henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tieto-			
jen vapaasta liikkuvuudesta A:24.10.1995			
(henkilötietodirektiivi)(kumottu).....	58		
		YKSITYISYYDEN JA HENKILÖ-	
		TIETOJEN PERUSOIKEUDELLI-	
		NEN SUOJA JA KANSAINVÄLI-	
		SET SOPIMUKSET	
Pe 101 Suomen perustuslaki 10, 12, 21, 106			
ja 107 §, 11.6.1999/731.....	66		
Si 111_0_0_a A yksilöiden suojelua henkilötietojen			
automaattisessa tietojenkäsittelyssä koske-			
van yleissopimuksen voimaansaattamisesta			
sekä yleissopimuksen eräiden määräysten			
hyväksymisestä annetun lain voimaan-			
tulosta 27.3.1992/270, SopS 36			
(Euroopan neuvoston tietosuojaj-			
sopimus).....	67		
Pe 102 A ihmisoikeuksien ja perusvapauksien			
suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja			
siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaan-			
saattamisesta sekä yleissopimuksen ja			
lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten			
hyväksymisestä annetun lain voimaan-			
tulosta (Euroopan neuvoston ihmis-			
oikeussopimus) 8 ja 10 art.			
18.5.1990/439, SopS 19.....	71		
PeEU 102 Euroopan unionin perusoikeuskirja			
7, 8, 11, 41, 42, 47 art. A:12.12.2007 ..	72		

JULKISUUS, VIRANOMAISTEN TIETOHALLINTO JA TIETO- TURVALLISUUS

Yh 301	L viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621	180
Yh 302a	L kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista 24.6.2004/588	197
Vi 119_0_2_b	L viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista 22.12.2011/1406	200
Yh 101	Hallintolaki 6.6.2003/434	201
Yh 107	L sähköisestä asioinnista viranomais-toiminnassa 24.1.2003/13	214
Yh 303	Arkistolaki 23.9.1994/831	216
Yh 304	L julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 9.8.2019/906	218
Yh 306	L hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista 29.6.2016/571	224
Ha 201_1_4_a	L Digi- ja väestötietovirastosta 15.3.2019/304	230
Ty 502	Nimikirjalaki 24.11.1989/1010	231
Ty 503	Nimikirja-asetus 29.12.1989/1322	233
TYÖELÄMÄN TIETOSUOJA		
Ty 111	L yksityisyyden suojasta työelämässä 13.8.2004/759	234
Tu 617	Turvallisuusselvityslaki 19.9.2014/726	239
Si 234	L lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6.2002/504	253
Ty 214	L yhteistoiminnasta yrityksissä 30.3.2007/334	255
Ty 217	L yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa 30.12.2013/1233	263
Ty 215	L henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa 24.8.1990/725	270
Ty 605	L julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta 1 ja 13 luku 28.12.2012/916	272
So 406	Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383	275
Ty 401	Työturvallisuuslaki 1 luku ja 40a §, 52a ja 52b § 23.8.2002/738	280
YrEU 603_1	L Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937 unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta A:23.10.2019	282
El 201	Työtapaturma- ja ammattitautilaki 1–3 luku, 14 luku ja 35 luku 24.4.2015/459	302

LIIKE- JA ELINKEINOTOIMIN- NAN PERUSREKISTERIT SEKÄ YHDISTYS- JA SÄÄTIÖ- REKISTERI

Yr 114	Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129	308
Yr 114a	Kaupparekisteriasetus 23.2.1979/208	317
Yr 115	Yritys- ja yhteisötietolaki 16.3.2001/244	321

Yr 115_0_20_a	VNA yritys- ja yhteisö-tietojärjestelmästä 29.3.2001/288	325
Yr 121	L yrityspalvelujen asiakas-tietojärjestelmästä 24.5.2017/293	326
Pr 506_22_7_a	L konkurssi- ja yritys-saneerausrekisteristä 20.2.2004/137	328
Si 126	Yhdistyslaki 1 ja 9 luku 26.5.1989/503	330
Si 128	Säätiölaki 1 luku ja V osa 24.4.2015/487	332

LUOTTOTIEDOT SEKÄ RAHOITUS- JA VAKUUTUS- TOIMINTA

Yr 121a	Luottotietolaki 11.5.2007/527	338
Ra 107	L luottolaitostoiminnasta 1 luku, 7:6 ja 15 luku 8.8.2014/610	344
Ra 107a	Maksulaitoslaki 1 luku ja 38–39a § 30.4.2010/297	352
Ra 114	L Finanssivalvonnasta 1 luku ja 71–71c § 19.12.2008/878	355
Ra 114a	L rahoitusvakuusviranomaisesta 1 luku ja 5:20 19.12.2014/1195	362
Ra 115	L rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta 1 luku ja 33–34 § 30.7.2004/699	364
Ra 116	Arvopaperimarkkinalaki 1 luku ja 12:3 14.12.2012/746	368
Ra 117	L kaupankäynnistä rahoitusvälineillä 1 luku ja 3:3 28.12.2017/1070	369
Ra 118	Sijoitusrahastolaki 1 luku ja 26:1–2 ja 27:7 22.2.2019/213	371
Ra 119	Sijoituspalvelulaki 1 ja 12 luku 14.12.2012/747	374
Ra 120	L arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta 1 luku, 2:22 ja 8:2 16.6.2017/348	383
Ra 122	L arvo-osuustileistä 17.5.1991/827	385
Ra 122a	L arvopaperitileistä 14.12.2012/750	390
Ra 124	L vaihtoehtorahastojen hoitajista 1 luku, 7:11, 21:14 ja 22:9 7.3.2014/162	392
Ra 204	Vakuutusyhtiölaki 1–3 § ja 30 luku 18.7.2008/521	394
Ra 213	L vakuutusten tarjoamisesta 1 ja 10 luku 20.4.2018/234	396
Ra 215	Eläkesäätiölaki 1 ja 132–132c § 29.12.1995/1774	399
Ri 308	L rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444	400

SOSIAALITURVA- JA VAKUUTUSLAINSÄÄDÄNTÖ

Kansaneläke, takuueläke ja eläketuki

So 101	Kansaneläkelaki 1 ja 13 luku 11.5.2007/568	420
So 103	L eläkkeensaajan asumistuesta 1 ja 5 luku 11.5.2007/571	423
So 105	L takuueläkkeestä 1 luku ja 32 § 20.8.2010/703	425

	sivu		sivu
So 105a	Eläketukilaki 1 luku ja 22 § 29.12.2016/1531	426	
So 106	Rintamasotilaseläkelaki 1, 17 ja 19 § 28.1.1977/119	427	
Sairausvakuutus ja potilasvakuutus			
So 111	Sairausvakuutuslaki 1 ja 19 luku 21.12.2004/1224	428	
Si 302	Potilasvakuutuslaki 1 § ja 6 luku 22.8.2019/948	431	
Perhepoliittiset tuet, elatustuki, asumistuki ja toimeentulotuki			
So 116	Äitiysavustuslaki 1 ja 14–14b § 28.5.1993/477	433	
So 118	Lapsilisälaki 1 ja 16–16b § 21.8.1992/796	434	
So 121	Sotilasavustuslaki 1 ja 22–22e § 20.8.1993/781	435	
So 205	L lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta 1 ja 23–24c § 20.12.1996/1128	435	
Si 227	Elatustukilaki 1 § ja 8 luku 29.8.2008/580	437	
So 122	L yleisestä asumistuesta 1 ja 7 luku 14.11.2014/938	438	
So 202	L toimeentulotuesta 1 ja 3 luku 30.12.1997/1412	439	
Sosiaaliturvalainsäädännön soveltaminen			
So 124	L asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa 11.1.2019/16	444	
So 126	L sosiaaliturvajärjestelmien yhteen- sovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta 14.5.2010/352	447	
Vammaisetuudet ja kuntoutus			
So 216	L vammaisetuksista 1 ja 5 luku 11.5.2007/570	450	
So 302	L Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuksista ja kuntoutus- rahaetuksista 1 ja 7 luku 15.7.2005/566	452	
Työntekijän ja yrittäjän eläke			
El 101	Työntekijän eläkelaki 1, 2 ja 14 luku 19.5.2006/395	454	
El 108	L urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta 24.4.2009/276	460	
El 120	Yrittäjän eläkelaki 1, 2 ja 13 luku 22.12.2006/1272	464	
El 301	L Eläketurvakeskuksesta 19.5.2006/397	467	
Maatalousyrittäjän eläke			
El 109	Maatalousyrittäjän eläkelaki 1, 2 ja 13 luku 22.12.2006/1280	471	
El 119	L sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuaajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17.1.1991/118	475	
Julkisten alojen eläkejärjestelmä			
El 124	Julkisten alojen eläkelaki 1 ja 10 luku 29.1.2016/81	477	
Tapaturmavakuutus			
El 201	Työtapaturma- ja ammattitautilaki 1–3 ja 35 luku 24.4.2015/459	481	
El 205	Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki 1 ja 26 luku sekä 167 ja 168 § 7.8.2015/873	487	
Työttömyysturva, työvoimapalvelut ja vuorotteluvapaa			
Ty 601	Työttömyysturvalaki 1 ja 13 luku 30.12.2002/1290	490	
Ty 604	L työttömyysetuuksien rahoituksesta 1 luku ja 22–22g § 24.7.1998/555	493	
Ty 605	L julkisesta työvoima- ja yritys- palvelusta 1 ja 13 luku 28.12.2012/916	495	
Ty 138	Vuorotteluvapaa- ja 1–3 ja 21 § 30.12.2002/1305	499	
Opintotuki			
Op 601	Opintotukilaki 1 § ja 7 luku 21.1.1994/65	500	
Op 603	L aikuiskoulutusetuksista 1 ja 27–29 § 28.12.2000/1276	502	
Liikennevakuutus			
Vi 203	Liikennevakuutuslaki 1 ja 7 luku 17.6.2016/460	503	
Vi 203_1	L Liikennevakuutuskeskuksesta 1 ja 18 § 17.6.2016/461	507	
SOSIAALI- JA TERVEYDEN- HUOLLON TIETOSUOJA JA LÄÄKETIETEELLINEN TUTKIMUS			
So 710	L sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä 26.4.2019/552	507	
So 202b	L sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812	518	
So 422	L potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785	522	
So 200_0_0_a	L sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelestä 9.2.2007/159	526	
So 200_0_0_f	L sosiaalihuollon asiakas- asiakirjoista 20.3.2015/254	536	
So 510	L sähköisestä lääkemääräyksestä 2.2.2007/61	540	
So 422_4_12_a	SosTMA potilasasiakirjoista 30.3.2009/298	547	

So 716a	L sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817	555
So 717	L terveydenhuollon ammatti- henkilöistä 28.6.1994/559	559
So 414	Tartuntatautilaki 1 ja 4 luku sekä 48 § 21.12.2016/1227	573
So 412	L yksityisestä terveydenhuollosta 9.2.1990/152	576
So 218	L yksityisistä sosiaalipalveluista 22.7.2011/922	581
So 503	Biopankkilaki 30.11.2012/688	585
So 503_3_11_a	VNA biopankin suostumus- asiakirjasta 29.8.2013/643	592
So 513	L lääketieteellisestä tutkimuksesta 9.4.1999/488	592
So 501	L ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä 2.2.2001/101	598

VARHAISKASVATUS, OPETUS JA KOULUTUS SEKÄ VALTA- KUNNALLISET OPINTO- JA TUTKINTOREKISTERIT

Op 111	L valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä 14.12.2017/884	609
Op 112	Varhaiskasvatuslaki 1, 8 ja 13 luku 13.7.2018/540	617
Op 101	Perusopetuslaki 1, 40, 41 ja 41 a § 21.8.1998/628	620
Op 104	Lukiolaki 1, 58–60 § 10.8.2018/714	621
Op 301	L ammatillisesta koulutuksesta 1 § ja 11 luku 11.8.2017/531	621
Op 236	Ammattikorkeakoululaki 1, 36, 40 ja 65 § 14.11.2014/932	622
Op 206	Yliopistolaki 1, 37b, 43b, 43d, 45b § 24.7.2009/558	623

TULOTIETOJÄRJESTELMÄ, VEROTUS JA TILASTOT

Ve 211	L tulotietojärjestelmästä 12.1.2018/53	625
Ve 307	L verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 30.12.1999/1346	633
Ve 301	L verotusmenettelystä 1 ja 3 luku 18.12.1995/1558	640
	5 §:n kohdalla: KotikuntaL 11.3.1994/201 2 luku ja 9a §	
Ve 305	L veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä 9.12.2011/1231	649
Va 522	Tilastolaki 23.4.2004/280	650

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY OIKEUS- HALLINNOSSA, POLIISI- TOIMESSA JA RANGAISTUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA

Pr 201	L oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 30.3.2007/370	654
Pr 205	L oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa 30.3.2007/381	660

Pr 434	L oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta 11.12.2020/955	663
Pr 601	Ulosottokaari 1:1–1:6, 1:24–1:35 15.6.2007/705	665
Si 111a	L henkilötietojen käsittelystä rikos- asioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä 5.12.2018/1054	668
Si 113	L henkilötietojen käsittelystä poliisi- toimessa 10.5.2019/616	678
Si 114	Rikosrekisterilaki 20.8.1993/770	689
Si 115	Rikosrekisteriasetus 20.8.1993/772	694
Si 115a	L rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 11.5.2012/214	695
Ri 216	L sakon täytäntöönpanosta 1 ja 5 luku 9.8.2002/672	699
Ri 225	L henkilötietojen käsittelystä Rikos- seuraamuslaitoksessa 7.8.2015/1069	701
Ri 311	L todistajansuojeluohjelmasta 1–5 § ja 12–14 § 6.2.2015/88	708
SiEU 108_0_c	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötieto- jen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liitty- viä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuu- desta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta A:27.4.2016	710

SIVILITIEDUSTELU JA POLIISIN TEKNINEN VALVONTA JA TIEDON- SAANTIOIKEUDET

Tu 401	L tietoliikennetiedustelusta sivilitiedustelussa 26.4.2019/582	732
Tu 501	Poliisilaki 1, 4, 5, 5a ja 7 luku 22.7.2011/872	734

ULKOMAALAIKREKISTERI, TULLI, RAJAVARTIOLAITOS JA PUOLUSTUSVOIMAT

Kv 403	L henkilötietojen käsittelystä maahan- muuttohallinnossa 21.8.2020/615	758
Tu 204	L henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa 10.5.2019/639	763
Ve 525	L henkilötietojen käsittelystä Tullissa 10.5.2019/650	771
Tu 104	L henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa 15.3.2019/332	778

LIIKENNEJÄRJESTELMÄ JA LIIKENNEASIOIDEN REKISTERI

Vi 204	L liikenteen palveluista I osa 1 luku, IV osa 18 luku, V osa 178, 179 ja 196 §, VI osa 26–30 luvut ja VII osa 255–259 § 24.5.2017/320	786
--------	--	-----

**HUONEISTOTIETOJÄRJESTEL-
MÄ, KIINTEISTÖREKISTERI JA
PAIKKATIETOJÄRJESTELMÄ**

Yr 113	L huoneistotietojärjestelmästä 28.12.2018/1328	794
Yr 113a	L huoneistotietojärjestelmää koskevan lainsäädännön voimaantulosta 28.12.2018/1329	798
Ym 116	Kiinteistörekisterilaki 16.5.1985/392	799
Ym 117	Kiinteistörekisteriasetus 5.12.1996/970	802
Ym 118	L kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta 31.5.2002/453	804
Si 601	Maakaari 7 luku 12.4.1995/540	806
Si 605	A lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä 5.12.1996/960	807
Ym 700_0_0_k	L paikkatietoinfrastruktuurista 12.6.2009/421	810
Ym 700_0_0_l	VNA paikkatietoinfrastruktuurista 1.10.2009/725	812

Ma 113	L maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä 25.4.2008/284	815
Ma 621_3_8_a	L Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä 6.5.2011/419	816

**HENKILÖTIETOJEN
KÄSITTELY ENERGIA-
ALALLA JA MITTAUSTIEDOT**

Yr 704	Sähkömarkkinalaki 11a luku 9.8.2013/588	820
Yr 704_11_53_a	VNA sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta ("mittausasetus") 5.2.2009/66	821
Yr 704_3_10_a	Energiatohokkuuslaki 30.12.2014/1429	830
	Tietosuojavaltuutetun keskeisimpiä päätöksiä	833
	Euroopan tietosuojaneuvoston keskeisimpiä suosituksia ja ohjeita	836
	Asiakemisto	837

LYHENNYKSIÄ

A	= Asetus	KELVL	= L kansaneläkelain voimaanpanosta, So 102
A:	= annettu (Euroopan unionin säädöksen antopäivämäärän yhteydessä)	KHO	= Korkein hallinto-oikeus
AL	= Avioliittolaki, Si 201	KHOL	= Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta, Pr 413
ALA	= Avoliittoasetus, Si 203	KK	= Kauppakaari, Si 401
ALVL	= Laki avioliittolain voimaanpanosta, Si 202	KKO	= Korkein oikeus
art.	= artikla	KM	= Komiteamietintö
AsevL	= Asevelvollisuuslaki, Tu 118	KouHO	= Kouvolan hovioikeus
ElinkL	= Laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta, Yr 201	ks.	= katso
ElinkVL	= Laki elinkeinotulon verottamisesta, Ve 112	KTM	= [Kauppa- ja teollisuusministeriö]
EOA	= Eduskunnan oikeusasiamies	Kuull	= Laki julkisista kuulutuksista, Va 408
Erityisalojen hankintaL	= Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttö-oikeussopimuksista, Yr 609	KVirkaehtoL	= Kunnallinen virkaehtosopimuslaki, Ty 206
ETA	= Euroopan talousalue	KVL	= Keskusverolautakunta
ETA-liite	= Sopimus Euroopan talousalueesta, liite	KäO	= Käräjäoikeus
ETA-sop.	= Sopimus Euroopan talousalueesta 2.5.1992	L	= Laki
ETyöjärj	= Eduskunnan työjärjestys, Va 201	LA	= Lakialoite
EUVL	= Euroopan unionin virallinen lehti (1.2.2003 lukien)	LaVM	= Lakivaliokunnan mietintö
EYVL	= Euroopan yhteisöjen virallinen lehti	LiikM	= Liikenne- ja viestintäministeriö tai aikaisempi liikenneministeriö
EYVL/EUVL	= Euroopan yhteisöjen/unionin virallisen lehden Tiedonantoja ja ilmoituksia sisältävä sarja	LiVM	= Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö
C-sarja	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden vuoden 1994 eripainos, suomenkielinen laitos	LunastusL	= Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta, Si 626
EYVL	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden vuoden 1994 eripainos, suomenkielinen laitos, sisältää asetuksia	MaatVL	= Maatilatalouden tuloverolaki, Ve 115
EP 1994	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden vuoden 1995 eripainos, suomenkielinen laitos, sisältää asetuksia	MaksuTalL	= Laki rahan, arvo-osuuksin, arvopapereiden tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritussovelvollisuudesta, Si 414
EYVL/EUVL	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden Lainsäädäntö-sarja	MAO	= markkinaoikeus
L-sarja	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden Lainsäädäntö-sarja	MK	= Maakaari, Si 601
EYVL ETA	= Euroopan yhteisöjen virallisen lehden ETA-täydennysosa 1994, suomenkielinen painos	MmVM	= Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
HankintaL	= L julkisista hankinnoista ja käyttö-oikeussopimuksista, Yr 608	mom.	= momentti
HaVM	= Hallintovaliokunnan mietintö	MtM	= Maa- ja metsätalousministeriö tai aikaisempi maatalousministeriö
HE	= Hallituksen esitys	MääraaikaL	= Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta, Pr 202
HelHO	= Helsingin hovioikeus	NK	= Naimiskaari
HO	= Hovioikeus	N:o	= numero
ib.	= ibidem (samassa paikassa)	OikM	= Oikeusministeriö
I-SHO	= Itä-Suomen hovioikeus	OikTL	= Laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista, Si 402
J	= Julistus	OK	= Oikeudenkäymiskaari, Pr 101
JS	= Johtosääntö	OKa	= Oikeuskansleri
k.	= kohta	OKM	= Opetus- ja kulttuuriministeriö
KAA	= kansalaisaloite	OS	= Ohjesääntö
KEL	= Kansaneläkelaki, So 101	OYL	= Osakeyhtiölaki, Yr 103
		p	= päätös
		PerVL	= Perintö- ja lahjaverolaki, Ve 401
		PeVM	= Perustuslakivaliokunnan mietintö

PK	= Perintökaari, Si 235
PL	= Suomen perustuslaki, Pe 101
PIM	= Puolustusministeriö
PNE	= Puhemiesneuvoston esitys
PuVM	= Puolustusvaliokunnan mietintö
RHO	= Rovaniemen hovioikeus
RK	= Rakennuskaari, Ym 301
RL	= Rikoslaki, Ri 101
ROL	= L oikeudenkäynnistä rikosasioissa, Pr 102
RVpA	= Asetus rikoslain voimaantamisesta, Ri 102
s.	= sivu
SEU	= Sopimus Euroopan unionista 7.2.1992
SisM	= Sisäministeriö (1.1.2014 alkaen) tai aiempi sisäasiainministeriö
SiVM	= Sivistysvaliokunnan mietintö
SL	= Suomen Laki
SOO	= [Senaatin oikeusosasto]
SopS	= Suomen säädöskokoelman sopimussarja
SosTM	= Sosiaali- ja terveysministeriö
ss.	= seuraavat
SSK	= Suomen säädöskokoelma
StVM	= Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö
SuVM	= Suuren valiokunnan mietintö
t	= tuomio
TakausL	= L takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta, Si 407
TaVM	= Talousvaliokunnan mietintö
TB	= Bilaga till Juridiska Föreningens tidskrift
TEM	= Työ- ja elinkeinoministeriö
THO	= Turun hovioikeus
TP	= Tasavallan presidentti
TuVM	= Tulevaisuusvaliokunnan mietintö
TVL	= Tuloverolaki, Ve 101
TyVM	= Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö
TyöM	= [Työministeriö]
U	= Unioniasia
UaVM	= Ulkoasiainvaliokunnan mietintö
UK	= Ulosottoaari, Pr 601
UM	= Ulkoministeriö (1.1.2018 alkaen) tai aiempi ulkoasiainministeriö
V	= voimaantulo
VaaHO	= Vaasan hovioikeus
VaVM	= Valtiovarainvaliokunnan mietintö
VeroHp	= Verohallituksen päätös

VHp	= Verohallinnon päätös
VN	= Valtioneuvosto
VNOS	= Valtioneuvoston ohjesääntö, Va 307
VVirkaehtoA	= Valtion virkaehtosopimusasetus, Ty 203
VVirkaehtoL	= Valtion virkaehtosopimuslaki, Ty 202
VvM	= Valtiovarainministeriö
YhdL	= Yhdistyslaki, Si 126
YK:n peruskirja	= Asetus Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan voimaansaatamisesta, Kv 104
YM	= Ympäristöministeriö
YmVM	= Ympäristövaliokunnan mietintö
Ään.	= Äänestysratkaisu

KKO:n oikeustapauksissa on ennen vuotta 1987 käytetty merkintöjä I ja II, jotka tarkoittavat ratkaisujen jakoa selostuksiin ja tiedonantoihin. Ne molemmat on numeroitu vuosittain erikseen. Vuodesta 1987 alkaen tästä jaosta on luovuttu ja tapauksilla on yhtenäinen, juokseva numerointi. KKO:n ratkaisut julkaistaan korkeimman oikeuden kotisivuilla (<http://www.korkeinoikeus.fi>).

KHO:n ratkaisujen vuosikirja on vuodesta 1963 alkaen julkaistu kahtena osana: A Yleinen osa (käsittää vuodesta 1964 lukien selostukset ja tiedot numerosta 1 alkaen) sekä B Verot ja maksut (vuodesta 1964 lukien selostukset numerosta 51 ja tiedot numerosta 501 alkaen). Vuoteen 1986 saakka on oikeustapauksien vuosikirjan numeron edellä käytetty merkintöjä I ja II, joista edellinen viittaa selostukseen ja jälkimmäinen tiedonantoon.

Vuodesta 1987 lähtien jaosta selostuksiin ja tiedonantoihin on luovuttu. Oikeustapauksen numero on tästä lukien vuoteen 1996 saakka vuosikirjan osaa osoittavan A- tai B-kirjaimen jäljessä.

Vuodesta 1997 lukien KHO:n vuosikirja on toimitettu kahdessa osassa puolivuosittain (tammi–kesäkuu ja heinä–joulukuu) ja ratkaisu on esitetty aikajärjestyksessä. Asia-luettelossa on erotettu kuitenkin edelleen yleistä osaa ja verotusta koskevat ratkaisut. KHO:n ratkaisusta on ilmoitettu vuoden 1997 alusta lukien sekä taltion numero että sen jälkeen suluisa mahdollinen vuosikirjan järjestysnumero.

Syyskuusta 2001 lähtien korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjan ratkaisuselosteet on julkaistu korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla (<http://www.kho.fi>) siinä muodossa, jossa ne myöhemmin ovat tulleet painettuun vuosikirjaan. Vuodesta 2013 alkaen korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjajulkaisut on julkaistu vain sähköisessä muodossa.